

КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Здійснення навчального процесу у вищих закладах освіти України на основі апробованої і популярної у Європі кредитно-модульної системи поступово стає реальністю. Багато незвичного, де в чому незрозумілого і навіть неприйняттого порівняно з традиційними вітчизняними підходами до навчання несе вона. Але її втілення на вітчизняному ґрунті є однією з важливих умов трансформації української вищої школи у європейський освітній простір.

Співвідносячи теоретичні засади кредитно-модульної системи з напрацьованим досвідом реалізації її у низці вітчизняних вищих навчальних закладів, хочу акцентувати увагу на наступні моменти:

1. Така процедура організації навчального процесу і контролю знань студентів потребує серйозної підготовчої роботи як на рівні керівництва кожного навчального закладу (ректор, проректори, декани, навчально-методичне управління), так і на рівні кожної кафедри і конкретного викладача. В першу чергу йдеться саме про організаційне, процедурне забезпечення всіх ланок і форм навчальної роботи (розклад занять, організація і проведення лекцій, семінарів, лабораторних і практичних занять, самостійної роботи студентів тощо). Починаючи вивчення тієї чи іншої дисципліни, кожен студент повинен бути інформований викладачем про критерії, форми і періодичність контролю знань, кількісну оцінку у балах (мінімальну і максимальну), яку він може отримати за відповідний модуль.

2. Різко зростає значимість методичного забезпечення навчального процесу. Якщо не ставати на шлях профанації кредитно-модульного навчання, а серйозно втілювати цю систему в життя, необхідно максимально повно (а не так, як це є зараз) забезпечити кожного студента необхідними підручниками, довідковою літературою, методичками тощо. Ідеальний варіант – наявність з кожної дисципліни авторських курсів лекцій, підручників, навчальних посібників. Можна і в електронному варіанті, але

обов'язково і у вигляді текстів, книг, що можна покласти у портфель і у зручний час почитати. Зрозуміло, щоб ці книги написати, викладачі повинні мати відповідний час, вільний від занять. На жаль, про цей час ніхто на рівні офіційних освітянських структур мову не веде. Будемо сподіватись, що не веде поки що.

3. Офіційного вирішення потребує також питання про збільшення годин на вивчення кожної дисципліни (не дуже значне) у зв'язку з необхідністю проведення контрольних замірів знань по виділених викладачем модулях. Педагогічна практика, особиста в тому числі, свідчить, що при втіленні кредитно-модульної системи при вивченні навчальної дисципліни повний обсяг якої складає два кредити (= 108 годин) і яка утримує в собі 4 змістовні модулі для збереження встановленого обсягу педнавантаження необхідно ще, як мінімум, 8 годин. Саме така кількість годин – лекційних (на кожному потоці) або ж семінарських чи лабораторних (у кожній академічній групі) – потрібна для проведення письмових контрольних робіт чи письмового тестування студентів після вивчення ними кожного модуля. І це по кожній дисципліні ! При цьому я не беру до уваги кількість часу, який кожен викладач витратить на перевірку написаного студентами. Дане питання має принципове значення. Робити вигляд, що воно не існує, не можна. Іншими словами, потребує перегляду сама методологія розрахунку педагогічного навантаження викладачів вищих закладів освіти.

4. Надіятись на результативність кредитно-модульного навчання при ментальності наших студентів можна лише за умови серйозної роз'яснювальної роботи в студентському середовищі. Педагогічна практика у тих вищих навчальних закладах, які знаходяться у зоні дії наказу Міністерства освіти і науки України № 48 від 23 січня 2004 року “Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу” показує, що ефективність цієї системи поки що досить незначна. В першу чергу із-за несерйозного ставлення до навчання великої кількості юнаків і дівчат. Психологічна установка на слов'янське

“авось, прорвемось” зовсім не корелюється з чітко формалізованою системою кредитів і модулів, яка вимагає високої внутрішньої мотивації до навчання і систематичної роботи з книгою. Технологічна цінність цієї системи передусім у тому, що вона різко знижує роль суб'єктивного чинника з боку викладача при оцінці студентських знань і об'єктивно стимулює студентів до отримання більшої кількості балів.

5. Пропонована система організації навчального процесу яскраво висвічує недосконалість існуючих в освітньому просторі України підходів до оцінки знань, що приводить до значного дискомфорту як тих, хто вчиться, так і тих, хто навчає. В сучасних умовах у нас одночасно функціонує три системи оцінки знань: дванадцятибальна у середній школі, п'ятибальна у вищій школі і стобальна при кредитно-модульному навчанні. Не потрібно бути фахівцем, щоб зрозуміти, що так бути не повинно. Відсутність єдиного критерія знань, єдиної класифікації оцінок певною мірою сприяє нівелюванню самих знань, утворює труднощі для тих, хто оцінює, і для тих, кого оцінюють.

6. Кредитно-модульне навчання передбачає органічне поєднання активних форм навчального процесу – лекції, семінари, лабораторні роботи тощо – з систематичною самостійною роботою. Можна використовувати найновіші освітні технології, створити прекрасну навчально-методичну базу, залучити до навчального процесу викладачів і вчених із світовим ім'ям – результат буде нульовим, якщо студент вчитись не хоче. Самостійна робота з літературою, самоосвіта, стремління знати більше і глибше – основний шлях професійного становлення особистості. Один із суттєво важливих аспектів діяльності викладача-педагога – сформувати у студента інтерес до майбутньої професії, навчити самостійно працювати і отримувати задоволення від самоосвіти. Кредитно-модульне навчання за своїми сутнісними ознаками орієнтоване саме на самостійну роботу студентів.